

Kamerlid: Leegte

Fractie: VVD

Den Haag, 15-1-2013

Spreektekst EZ begroting 2013

Europa armer, de wereld warmer

(Noot van de webbeheerder: alleen de gesproken tekst geldt)

Voorzitter,

Europa armer, de wereld warmer!

Kernachtiger kan ik de conclusie van het huidige energiebeleid niet samenvatten.

Europa en Nederland zitten in een economische crisis. Toch zien we een relatief hoge inflatie. Dat is op z'n minst een opvallend verschijnsel.

Een van de belangrijke oorzaken van die hoge inflatie is de hoge energierekening. Het zijn vooral de gezinnen met beneden modale inkomens die de stijging van de energierekening het hardst voelen. Dat de hoogte van de energierekening nauwelijks een politiek debat is, heeft er alles mee te maken dat de private energiesector gezien wordt als instrument om klimaatverandering tegen te gaan. Die gedachte is ook aantrekkelijk. Door over te stappen op hernieuwbare energie, windmolens en zonnepanelen, stoten wij nauwelijks nog CO₂ uit.

Tenminste, dat denken we.

En de aantrekkelijke gedachte is, dat wij daarmee klimaatverandering tegenhouden. Wij beschermen moeder aarde voor onze klein- en achterkleinkinderen. Een argument van dusdanig emotionele aard dat alle kosten vervolgens voor lief genomen worden. En die kosten voorzitter, die kosten zijn enorm. Het zijn niet alleen de miljarden die alle consumenten nu via hun energierekening moeten betalen voor de molens zelf, het zijn ook de miljarden voor het aanpassen van de infrastructuur en de miljarden om een systeem in de lucht te houden dat we kunnen inzetten als het 's nachts niet waait.

Voorzitter, de kamer zelf heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van klimaatbeleid. De duidelijke conclusie was, dat energiebeleid de meest kostbare manier is om klimaatbeleid te voeren. Conclusies die alle woordvoerders hier aanwezig persoonlijk hebben onderschreven. Voor mij was dat een lichtpuntje om te komen tot een rationele discussie over energie.

Maar belangrijker: Door de komst van hernieuwbare energie stijgt het wereldwijde aanbod op de energiemarkt. De kolen die in Europa niet gebruikt worden, worden dus tegen een lage prijs aangeboden aan Afrikanen en Aziaten. Zoals iemand afgelopen week in Londen tegen mij zei: "Somebody will burn them somewhere". Voor die continenten is goedkope energie

een belangrijke factor voor economische ontwikkeling. Maar wel een ontwikkeling met veel CO₂-uitstoot mondiaal en met hoge kosten voor Europa. Met andere woorden, Europa armer, de wereld warmer!

De enige juiste focus voor het energiedebat is een economisch rationele. Hoe ontwikkelen wij betaalbare en betrouwbare alternatieven om van onze fossiele verslaving af te komen? Hoe zorgen wij dat die alternatieven ook aantrekkelijk zijn in Afrika en Azië? Want pas als zij hun focus gaan leggen op Low Carbon, zetten we daadwerkelijk zoden aan de dijk. Hoe, met andere woorden, groeien wij naar een nieuwe economie?

Voorzitter, energie gaat over economie, en daarom is het ook goed de begrotingsbehandeling dit jaar op energie te focussen. Uiteindelijk dragen lage kosten en hoge innovatie bij tot een weerbare economie, waarin zorg en onderwijs betaalbaar zijn.

Het ene land heeft hoogteverschillen en mogelijkheden om relatief gemakkelijk duurzame stroom uit waterkracht te produceren. Het andere heeft alle ruimte voor windmolenparken, of is gezegend met een ruime hoeveelheid zonne-uren per jaar. En een enkeling kent geen noemenswaardige hoogteverschillen, relatief weinig zon en is dichtbevolkt. Maar dit land kan, met zijn gasstrategie van onschatbare waarde zijn. Want ook in de andere landen zijn er momenten dat de wind onvoldoende waait, of dat de zon net even niet schijnt.

Mijn voorstel is om de Europese energiedoelstellingen grensoverschrijdend in te vullen. Terwijl veel van mijn vakgenoten zich halsstarrig blindstaren op windmolens, en aan misplaatste borstklopperij doen, zijn er betere oplossingen. We importeren onze groene stroom uit Noorwegen of Duitsland. Dat heet efficiëntie. We bereiken hetzelfde, maar op een goedkopere manier. En dat betekent lagere kosten voor de consument. Zo houden we de transitie rationeel en betaalbaar. Bovendien kunnen wij met het uitgespaarde geld en tijd werken aan een gezonde economie en aan innovatie.

Met regelmaat hebben wij te maken met een overschot aan Duitse stroom. As het op een zonnige dag lekker waait, betalen de Duitsers zelfs om hun elektriciteit kwijt te kunnen, voor de Kerst was dat zelfs 200 euro per MW, vier keer meer dan het normaal kost om te produceren. Normaal gesproken zou dit zeer gunstig moeten zijn voor energieconsumenten. Maar, dit kostenvoordeel, pakt de overheid met meer dan twee handen terug. De prijsdaling, die de elektriciteitsbedrijven hard voelen in hun winstgevendheid, wordt meer dan teniet gedaan door de stijging van de transporttarieven als gevolg van investeringen in infrastructuur en de opslag voor de SDE+. Dapper bieden politieke partijen tegen elkaar op wie de meeste subsidie aan windmolens wil geven, want iedere extra windmolen staat voor een goed gevoel. Koop een zonnepaneel en red de wereld.

Ik zie nu mensen denken, maar vriend Leegte, hoe zit dat dan met die doelstelling uit het regeerakkoord, om een kop op de Europese doelstelling te zetten naar 16%? Voor de VVD zijn twee dingen duidelijk.

1. wij houden ons aan de Europese doelstelling van 14%. Dat is een committent. De invulling daarvan het liefst door middel van samenwerken en het uitwisselen van certificaten
2. wij houden ons aan het regeerakkoord.

Daarin staat duidelijk de keuze voor een voorwaardelijke 16% hernieuwbare energie. De voorwaarde is dat het klimaat en energiebeleid mag niet ten koste mag gaan van onze internationale concurrentiepositie. Daarom gaan wij in 2016 evalueren of die 16% reëel is. Het zou goed kunnen dat wij die 16% makkelijk halen, maar als het niet reëel is, gaat de verhoging wat de VVD betreft niet door. Geen voor-spek-en-bonen-evaluatie als zoethoudertje, ook geen evaluatie die alleen maar zou moeten opleveren hoeveel meer geld we erachter aan moeten gooien. Bovendien zou het best wel eens zo kunnen zijn dat er in Europa, na 2020 helemaal geen nieuwe doelstelling voor hernieuwbare energie komt. Zoals u weet lobby ik daar actief voor in de verschillende hoofdsteden. En naar zich laat aanzien succesvol.

Daarmee kom ik tot een aantal vragen aan de minister:

1. kunt u aangeven op welke wijze u met Duitsland in contact bent om negatieve gevolgen voor de Nederlandse economie van de Duitse “Energiewende” te voorkomen?
2. kunt u aangeven hoe de Europese discussie over het afschaffen van de doelstelling voor hernieuwbare energie na 2020 in Europa loopt. Ik wil u graag een toezegging vragen om de kamer blijvend te informeren over de voortgang van deze discussie en daarbij aan te geven wat de consequenties zijn voor het Nederlandse beleid.
3. Bent u bereid in Europa te onderhandelen om te komen tot een gemeenschappelijke invulling van de hernieuwbare energie doelstelling, zodat bijvoorbeeld de Duitse windmolens meetellen bij de Nederlandse doelstelling?
4. kunt u aangeven hoe u verder gaat met schaliegas en hoe u draagvlak onder de bevolking probeert te krijgen?
5. mijn laatste vraag in dit blokje, Het Verenigd Koninkrijk kent het begrip “energy poverty” dat is een indicator van het aantal huishoudens, waarvan meer dan 10% van het inkomen wordt uitgegeven aan de energierekening. Mijn vraag aan de minister is of hij een dergelijke indicator in Nederland wil introduceren, zodat wij inzicht krijgen in de effecten voor huishoudens van de energiepolitiek?

Voorzitter, een aantal korte punten.

Dit kabinet heeft een kolentax ingevoerd. Een in de ogen van de VVD slecht instrument, dat niets anders doet dan sommige mensen een goed gevoel geven, maar vooral kosten toevoegt in de energieproductie. Waarschijnlijk zal het zelfs een negatief effect hebben op de hoeveelheid hernieuwbare energie. Graag krijg ik een toezegging van de minister dat hij voor de zomer een onderzoek laat uitvoeren door bijvoorbeeld een gezaghebbend instituut als ECN. ECN zou kunnen analyseren wat de effecten van de kolenbelasting op de CO₂-uitstoot, de productie van duurzame energie en de concurrentiepositie van de sector zijn.

Door de huidige marktomstandigheden varieert het verbruik van gas over de dag sterk; het profiel is erg “peaky” geworden; hoge pieken (bij hoge vraag en weinig goedkope import uit Duitsland), diepe dalen (bij lage vraag en veel goedkope import uit Duitsland). In totaal nemen gasgestookte elektriciteitscentrales minder gas af. Ondanks de verminderde afname van gas blijven de transportkosten voor gas gelijk, omdat gebruikers betalen voor de benodigde capaciteit en niet voor het verbruik per eenheid gas. Dit zijn extra kosten die de elektriciteitsprijs hoog maken. Vandaar mijn vragen:

- Welke mogelijkheden ziet de Minister op korte termijn om de transportkosten voor gasgestookte elektriciteitscentrales meer in lijn te brengen met het daadwerkelijke verbruik van gas t.b.v. elektriciteitsopwekking?
- Ziet de Minister mogelijkheden om de vaste kosten te verlagen, dan wel de vaste kosten om te zetten in variabele kosten? Zo nee, wil de Minister dit dan op korte termijn laten onderzoeken?

Voorzitter,

Het regeerakkoord onderstreept nadrukkelijk het belang van de internationale concurrentiepositie. Voor e energie-intensieve industrie zien wij echter voor Nederland nadelige verschillen tussen de landen in de EU, zoals bijvoorbeeld de compensatie van indirecte CO2 kosten, zoals in EU richtlijn ETS-3 is opgenomen. Kan de minister een reactie geven en aangeven welke mogelijkheden hij ziet om tot een gelijk speelveld te komen?

Voorzitter, het gebruik van WKK (warmtekrachtkoppeling) leidt tot grote energie-efficiency, en daarmee tot een lagere ecologische foodprint. Maar, door de subsidies voor hernieuwbare energie zijn WKK nauwelijks rendabel.

- Mijn vraag aan de minister is wat zijn visie op WKK is en op welke wijze hij een oplossing voor het geschetste dilemma ziet? Het zou doodzonde zijn, als wij over tien jaar zien dat de WKK's uit Nederland zijn verdwenen.

Dit brengt mij op mijn volgende vraag. de SDE+ is er voor het realiseren van de doelstelling duurzame energie. Als wij energie besparen, zou de hoeveelheid energie die hoort bij 16% ook naar beneden gaan. Hoe kan de minister zorgen dat ook energiebesparing bijdraagt aan onze nationale doelstelling?

Voorzitter, naast een focus op de betaalbare productie van elektriciteit, is de retail natuurlijk ook van belang. Daarmee bedoel ik de gezonde concurrentie tussen energiebedrijven die op basis van concurrerende voorwaarden aanbiedingen aan klanten kunnen doen. Bij zo'n systeem past het dat de klant weet wat hij krijgt tegen welke prijs. Daarbij past een overzichtelijke begrijpelijke en inzichtelijke energierekening

Graag krijg ik een toezegging van de minister dat hij komt met een voorstel voor een eenvoudiger rekening, Ik wil vragen of hij dit voorstel voor de zomer naar de kamer kan sturen.

Voorzitter, er zijn veel vragen over het rendement van windmolens. In de praktijk blijkt zeker het economische rendement tegen te vallen. Alleen meer subsidies is dan niet het goede antwoord, maar wat de overheid wel zou kunnen doen is slimmer en beter nadenken over de vergunningen rond molens. Gemiddeld duurt een vergunningstraject 5 – 7 jaar. In een vergunning moet de aanvrager exact aangeven hoe de turbine er uit zal zien. Maar in de 7 jaar dat de aanvraag duurt, gebeurt er natuurlijk veel op het gebied van innovatie en verbetering. Mijn vraag aan de minister is of hij een functionele vergunning wil ontwikkelen?

Met andere woorden de aanvrager beschrijft wat de maximale hoogte, de maximale geluidsoverlast, enzovoorts. Binnen deze functionele ruimte van de vergunning houdt de aanvrager zodoende ruimte om innovaties door te voeren, waardoor de opbrengst per turbine omhoog kan, en wij uiteindelijk minder turbines nodig hebben. Graag een reactie van de minister.

Voorzitter, de prijs van windturbines in Europa heeft niets te maken met een marktprijs, maar alles met het subsidiesysteem in het land van plaatsing. Dezelfde turbine heeft in ieder land een andere prijs, gebaseerd op het onderliggende subsidie systeem. In Nederland is de locatie een belangrijke kosten factor van een windmolen. Iemand met een molen op zijn land krijgt gemiddeld 15.000 Euro per MW. Een drie MW molen levert dus ieder jaar 45.000 euro inkomsten op. Ter vergelijking, een hoogspanningsmast van TenneT levert ongeveer 400 euro op. Zonder de enorme prijs van een locatie moet een windturbine zonder subsidie kunnen draaien. Mijn vraag aan de minister is of hij locaties kan vinden (bv van de overheid zelf) waar deze absurde pacht prijs niet betaald hoeft te worden, om daarmee het subsidievrij plaatsen van windmolens mogelijk te maken?

Voorzitter, ik rond af. Energie is economie. We kunnen slimme dingen doen, door te sturen op innovatie en economische weerbaarheid, of we kunnen een goed gevoel kopen maar wakker worden in een economische woestijn. Op dit moment moeten wij constateren dat op iedere keuze die de overheid maakt, nieuwe regels volgen. Op die nieuwe regels volgen uitzonderingen, compensaties en bijstellingen. We bouwen met z'n allen een soufflé van wetgeving. Maar, uiteindelijk stijgen hier de kosten terwijl de goedkoop geworden kolen hun weg elders in de wereld vinden. De CO₂ klotst inmiddels wereldwijd over de plinten, Europa zit in een economische crisis en wij doen niets. We staren als konijnen in de koplampen van het goede gevoel.

De VVD kiest voor het optimisme, een betaalbare energietransitie! Als het aan de VVD ligt, gaat het olietijdperk voorbij. Niet door een tekort aan olie, maar door een overvloed aan betaalbare alternatieven.

Dank u wel.

Einde eerste termijn